

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ У СФЕРІ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА

Лівінський Анатолій Іванович

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент Одеський державний аграрний університет.

Ключові слова: державне регулювання, тваринництво, реінжиніринг, продовольча безпека, якість продукції, аграрний бізнес

Key words: state regulation, animal husbandry, reengineering, food safety, product quality, agrarian business

В сучасних умовах трансформації аграрної економіки тваринництво є пріоритетною галуззю розвитку та піднесення аграрного виробництва. Проте, стан галузі залишається вкрай тяжким, характеризується низькою продуктивністю та хронічним скороченням поголів'я, від'ємною рентабельністю основних напрямків виробництва тваринницької продукції. Це свідчить про недостатню фінансову підтримку з боку держави, низький рівень залучення іноземних інвестицій, загрозу продовольчій безпеці країни, необхідність переходу на інноваційну модель розвитку галузі, використання інноваційних інструментів та механізмів, зокрема реінжинірингу виробничих процесів та наявних бізнес-структур.

Отже, реінжиніринг в тваринництві в загальному вигляді є комплексом заходів щодо реорганізації бізнес-одиниці з метою удосконалення організаційної структури, економічної, кадрової, та інших систем організації чи

групи, спрямованої на підвищення економічної ефективності.[1]

Всі процеси реінжинірингу будуться в першу чергу на комплексному аналізі сучасного стану галузі.

Наслідком негативних явищ та за непаду тваринництва в останні роки є суттєве відставання окремих індикаторів продовольчої безпеки держави від граничних на науково-обґрунтованих норм, що безпосереднім чином впливає на якісний рівень життя та добробут населення. Так, споживання продуктів харчування населенням є незбалансованим. У 2015 р. в Україні за продовольчими групами м'ясо-молочної групи спостерігається суттєве відставання від таких норм, зокрема, за групою «молоко і молокопродукти» – на 45 %, «м'ясо і м'ясопродукти» – на 36 %, «яйця» – на 0,03 %.

Сучасний кризовий стан в тваринницькій галузі викликаний низькою негативних явищ, окремі з яких носять тривалий та системний характер, без подолання яких нинішній стан буде не

тільки законсервованій у даному вигляді, а й може призвести до повної втрати окремих сегментів тваринництва та надалі погіршуватиме продовольчу безпеку держави.

В першу чергу державне регулювання повинне в короткий час забезпечити вирішення таких гострих проблем:

1. Господарства населення не мають можливостей застосовувати сучасні технології виробництва продукції, що зумовлює її низьку якість і невідповідність міжнародним санітарним нормам і стандартам якості. Зокрема, станом на 1.01.2017 у господарствах населення утримувалося 2461,7 тис. голів або 67 % від загальної чисельності поголів'я великої рогатої худоби, корів – 1623,1 тис. голів (або 77 % від загальної чисельності корів). Крім того, 73,9 % молока та 87,2 % вовни було реалізовано господарствами населення. [2]

2. Скорочення кормової бази тваринництва внаслідок зменшення площ посівів кормових культур, що погіршує раціон годівлі тварин та призводить до зниження їх продуктивності. Так, якщо у 2000 р. посівна площа кормових культур становила 7063 тис. га або 26 % від загальної посівної площі сільськогосподарських культур, то у 2015 р. – 1990 тис. га або 7,4 %

3. Питання стандартизації, попри його важливість у цілому для аграрної галузі у контексті взятих Україною євроінтеграційних зобов'язань, нині є дуже гострим саме для тваринницької галузі. Об'єктивна неможливість запровадження українськими підприємствами аграрного бізнесу євростан-

дартів призведе до їх виходу із внутрішнього ринку та переорієнтації виробництва продукції виключно для власного споживання, що в умовах домінування таких виробників на ринку тваринницької продукції посилить загрози продовольчій безпеці держави. Для переважної більшості вітчизняних малих і середніх сільгоспприємств також існують проблеми забезпечення відповідності власної продукції європейським стандартам, оскільки процеси гармонізації та адаптації законодавства у сфері технічного регулювання та санітарних і фітосанітарних заходів потребують не тільки тривалого часу, але й значних матеріальних ресурсів. Наприклад, сукупні витрати на адаптацію до стандартів ЄС тільки м'ясної промисловості Польщі становили близько 2 млрд євро [3]

4. Складна епізоотична ситуація в Україні, особливо зі сказу, а також з відсутністю комплексної програми та міжвідомчої взаємодії органів державної ветеринарної медицини, охорони здоров'я, органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, внутрішніх справ, житлово-комунального, лісового і мисливського господарств, спрямованих на ліквідацію сказу 3. Так, за період 1996-2007 рр. рівень захворюваності на сказ виріс у десять разів. Ситуація ускладнюється тим, що у 2015 р. закінчився термін дії Програми оздоровлення території України від сказу на 2008-2015 рр., а нової поки що не розроблено.

5. Відсутність спеціального програмного документу розвитку тварин-

ництва. В Україні до 2015 р. діяла Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року 5, яка окремим розділом містила заходи щодо розвитку тваринництва, та галузева Програма розвитку молочного скотарства України до 2015 року 6, заходи якої були спрямовані на збільшення виробництва молока до обсягів, що забезпечують продовольчу безпеку країни, досягнення споживання молока і молочних продуктів на рівні фізіологічної норми, а також нарощування експортних можливостей галузі. Водночас, донині жодних програм на заміну вказаних не розроблено.[5, 6]

Список літератури:

1. Наумов О.Б. Стратегічні вектори державного регулювання агропромислового виробництва: інструменти та методи консолідації ресурсів розвитку О.Б. Наумов, Л.М.Наумова// Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. – № 4. – С.93-100.
2. Наумов О.Б. Механізм державно-приватного партнерства як інструмент стабілізації інвестиційного процесу./ О.Б.Наумов, С.С.Стоянова-Коваль// Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2016. – № 6. – С.98-105.
3. Gryshova. Modern position of agricultural business in Ukraine under the conditions of the state`s fiscal policy/ Innovative approaches in the management of competitiveness of business: collective monograph./ edited by A. Berezin, M. Bezpartochnyi, in 2 vol./ ISMA University.-Riga: «Landmark» SIA, 2016. – Vol.-p.124-134.
4. Gryshova, I. Ju. The mechanism for implementing the functions of consumerism in market conditions / I. Ju. Gryshova, A. O. Yanchuk, T. L. Shestakovska // Науковий вісник Полісся. – 2016. – № 1 (9). ч. 1. – С. 93-101.
5. Гришова І.Ю. Економічна стійкість як індикатор ефективності системи економічного захисту та безпеки підприємств. Стан та проблеми розвитку національної економіки в умовах перманентних кризових явищ. Колективна монографія/ І.Ю. Гришова, О.А.Хлистун/ Умань: Видавець «Сочинський», 2015. – С.171-178.
6. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2007 р. № 1158 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 73. – 8 жовтня
7. Про затвердження галузевої Програми розвитку молочного скотарства України до 2015 року: наказ Міністерства аграрної політики України та Української академії аграрних наук від 10.12.2007 р. № 886/128 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_b5/pg_gswbxt.htm